

Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet
Holmens Kanal 20
1060 København

Den 12. december 2023

Dansk Erhvervs hørings svar vedrørende meddelelse om Grid Action Plan

Dansk Erhverv takker for muligheden for at give kommentarer til Kommissionens meddelelse om Grid Action Plan.

Generelle bemærkninger

Dansk Erhverv bakker op om Kommissionens meddelelse til Grid Action Plan. Et fremtidssikret elnet med tilstrækkelig kapacitet udgør et væsentligt rammevilkår for omstillingen af den europæiske energiforsyning. Det haster med at få det europæiske elnet op i gear – hvis udbygningen ikke accelereres, vil et utilstrækkeligt elnet udgøre en markant barriere for den grønne omstilling. En langsigtet og holistisk planlægning af det europæiske elnet er nødvendig, hvis udbygningen skal ske omkostningseffektivt. Herunder bør elnetudbygningen samtænkes med fremtidens fleksibilitetsløsninger, VE-produktion og kommende brintinfrastruktur. Overordnet peger Dansk Erhverv på følgende hovedforhold, der bør adresseres med den europæiske Grid Action Plan:

1. Behov for at strømline og forkorte godkendelsesprocesser for etablering af nye elnetsanlæg samt tilslutning af både produktions- og forbrugsenheder til elnettet.
2. Andre former for finansiering til udbygning af elnettet skal understøtte, at der kan ske en fremtidssikret udbygning uden at tarifferne skyder i vejret. Fælleseuropæisk finansiering og risikotagning fra EIB er i den henseende vigtige instrumenter, ligesom nationale tiltag til at understøtte bedre vilkår for låntagning bør afsøges.
3. Understøtte at medlemslandene tillader, at nationale TSO'er og DSO'er kan bygge forlods (investeringer ud fra forventet forbrug og produktion). Den nationale rammeregulering skal tillade, at elnettet udbygges på forkant. Reguleringen bør ske i samspil med risikotagning fra finansielle værktøjer, der kan mindske risikoen for tarifferne (se pkt. 2).
4. Det er positivt, at planen adresserer, hvordan udgifter til netudbygning og -forstærkning kan finansieres på tværs af landegrænserne. En grænseoverskridende fordeling af udgifterne til elnettet ved etablering af f.eks. hybridprojekter er nødvendig, hvis det fulde potentiale for vindenergi i Nordsøen bl.a. skal udnyttes.
5. EU bør fokusere på at fremme udbygningen af elnettet i de områder, hvor der er strukturelle flaskehalse i transmissionsnettet og arbejde mod retvisende budzoner, der afspejler de fysiske flaskehalse. Fælleseuropæisk finansiering til elnettet bør prioriteres til områder, hvor der er retvisende budzoner.
6. En omkostningseffektiv anvendelse af elnettet kræver, at den eksisterende kapacitet udnyttes bedst muligt. Det er derfor positivt, at Kommissionen vil arbejde for, at der kommer øget transparens om, hvor der er ledig kapacitet i det eksisterende elnet.

7. Det er positivt, at Grid Action plan vil understøtte en styrkelse af værdikæden for elnetinfrastruktur. Der er behov for at opskalere fremstillingskapaciteten af kabler, transformatorstationer mm., hvis den forventede efterspørgsel i Europa skal kunne dækkes.
8. Det er positivt, at Kommissionen opfordrer til, at der skal være større mulighed for at systemoperatører kan prioritere i hvilke projekter, der først skal nettilsluttes. Der bør i den forbindelse udarbejdes klare retningslinjer til medlemslandene om, hvordan en sådan prioritering kan ske.

Desuden bemærker Dansk Erhverv, at elementerne i det nuværende udkast til Grid Action Plan er på et relativt overordnet niveau. Dansk Erhverv vil derfor opfordre til, at der arbejdes for, at planen i højere grad ekspliciteres med konkrete implementerbare policyværktøjer.

Specifikke bemærkninger

Projekter af fælleseuropæisk interesse

Dansk Erhverv opfordrer til, at der udpeges PCI'er og PMI'er i områder, hvor der er etableret retvisende budzoner. Det skal understøtte, at der er et klart incitament for medlemslandene til at etablere budzoner, der afspejler de faktiske flaskehalse i det respektive medlemsland.

Desuden opfordrer Dansk Erhverv til, at den danske regering vil arbejde for at skaffe fælleseuropæisk finansiering til etablering af det jyske brintbackbone. En sådan finansiering vil i samspil med en dansk statsgaranti og fleksible tariffer kunne gøre brintrøret konkurrencedygtigt og derigennem understøtte dansk brintproduktion og realisering af det fulde danske havvindspotentiale. Et konkurrencedygtigt brintrør er således også vigtigt for, at der kommer høj investorinteresse i de kommende danske havvindsubud.

Langsigtet planlægning for elnetudbygning

Dansk Erhverv støtter at ENTSO-E vil facilitere en langsigtet planlægning af den europæiske elnetinfrastruktur. Planlægningen bør både tage højde for det fremadrettede elforbrug, produktion af vedvarende energi og elnettets samspil med den fremtidige brintinfrastruktur. Desuden støtter Dansk Erhverv, at de nationale myndigheder estimerer fleksibilitetspotentialet, når der planlægges for den fremtidige elnetudbygning. Flexibilitetsydelse er i stigende grad en nødvendig komponent for et omkostningseffektivt elnet. Derfor er det også positivt, at Kommissionen sætter specifikt fokus på lagring og investering heri, da det bliver afgørende for at sikre den nødvendige fleksibilitet og optimale udnyttelse af elnettet fremadrettet.

En omkostningseffektiv og langsigtet planlægning af den europæiske elnetinfrastruktur bør desuden samtænkes med udbygningen af den fremtidige brintinfrastruktur. Udbygningen af brintinfrastruktur vil påvirke behovet for elnetudbygningen og vice versa. Det er derfor afgørende, at den fremtidige udbygning af de to typer infrastruktur samtænkes. ENTSO-E/G og ENNOH bør derfor koordinere deres respektive 10-årige udviklingsplaner (TYNDP). Sammenhængen mellem elnetinfrastruktur og brintinfrastruktur bør også tages i betragtning, når der udmøntes midler til PCI-projekter.

Endelig bør ACER opfordres til at se på, hvordan alternative tarifprodukter kan anvendes til at fremme en omkostningseffektiv udbygning af elnettet. ACER bør således undersøge, hvordan brugen af f.eks. begrænset netadgang kan mindske behovet for netudbygning.

Tilladelser af investeringer på forlods

Dansk Erhverv støtter, at der udarbejder fælleseuropæiske retningslinjer for, hvornår der kan tillades proaktive investeringer i elnettet. Elnettet skal udbygges på forkant, hvis der skal skabes tilstrækkelige sikre rammer for etablering af VE-kapacitet og elektrificering af det europæiske forbrug. Der bør ses på

alternative finansieringsformer i samspil med tilladelser til at udbygge nettet på forkant, da alternative finansieringsformer kan understøtte, at tarifferne ikke stiger mere end højst nødvendigt.

Retningslinjer for grænseoverskridende finansiering af elnetinfrastruktur

For at sikre en fuld indfrielse af Nordsøens vindpotentiale opfordrer Dansk Erhverv til, at det adresseres, hvordan udgifter til netudbygning og -forstærkning kan finansieres på tværs af landegrænserne. Det skal sikre, at der opnås en hensigtsmæssig betalingsmodel, hvor de lande, der forbruger elektriciteten fra fremtidens havvindmølleparker i f.eks. Nordsøen, også er dem, der står for finansieringen af de påkrævede netforbindelser. Bedre mulighed for at lave en grænseoverskridende deling af tarifudgifterne vil også føre til mere omkostningsægte tariffer, hvor de lande, der får gavn af et givent VE-projekt, også er dem der betaler for den påkrævede elnetsudbygning. Hybridprojekter – såsom energiøer – vil ofte påkræve finansiering fra flere medlemslande, hvorfor der bør være klare retningslinjer herfor.

Dansk Erhverv bemærker i forlængelse heraf, at Kommissionen også bør inddrage relevante ikke-statslige aktører, såsom netselskaber, VE-udviklere og forbrugere i den kommende konsultation om at udarbejde sådanne retningslinjer.

Grid Action Plan bør identificere behov for nye interconnectorer

Dansk Erhverv opfordrer til, at EU i forbindelse med Grid Action Plan også identificerer, hvor der er behov for at etablere nye interconnectorer i EU, og planen bør også samtænke, hvordan en fremtidig europæisk brintinfrastruktur bør udformes, så der opnås et optimalt samspil mellem brint- og elinfrastrukturen. Herudover bør det sikres, at der er en højere udnyttelsesgrad for de eksisterende interconnectorer. I dag er det ikke tilfældet, fx mellem Danmark og Tyskland.

Dansk Erhverv opfordrer også til, at Kommissionen ser på, hvordan udviklere kan gives en større garanti for mulighed for fuld udnyttelse af grænseoverskridende hybridprojekters interconnectorer. Der bør således sigtes mod, at udviklere i hybridprojekter kan få garanti for, at de kan udnytte mest muligt af kapaciteten i det givne projekts tilknyttede interconnectorer.

Ledig netkapacitet skal gøres synlig

En fuld udnyttelse af den eksisterende netkapacitet er afgørende, hvis der skal opnås et omkostnings-effektivt elnet. Dansk Erhverv støtter derfor op om, at der laves harmoniserede definitioner for afrapportering af ledig netkapacitet i de europæiske elnet. Det kan understøtte VE-udvikleres placering af nye anlæg.

Kommissionens arbejde med at identificere nye finansieringsformer

Dansk Erhverv støtter kraftigt op om, at Kommissionen identificerer alternative finansieringsmodeller for elnetudbygningen samt styrker dialogen for at mobilisere privat kapital til finansiering af elnettet. Alternativ finansiering – såsom fælleseuropæisk finansiering, risikotagning fra EIB eller statsgarantier – kan tilvejebringe en del af den finansiering, som der er påkrævet ved udbygning af elnettet. Ved brug af sådanne finansieringsformer kan tarifferne friholdes for stigninger. Dansk Erhverv støtter desuden op om, at Kommissionen og EIB ser på mulighederne for at yde mere støtte til udbygning af elnettet via InvestEU.

Understøtte hurtigere godkendelser i medlemsstaterne

Dansk Erhverv støtter kraftigt op om, at medlemsstaterne benytter mulighederne i nødforordningen for fremskyndelse af VE samt i det reviderede VE-direktiv til at accelerere godkendelserne for nye anlæg og aktiver på både transmissions- og distributionsnettet. Desuden støtter Dansk Erhverv op om, at medlemslandene selv gennemgår, hvordan de kan øge hastigheden for godkendelser relateret til elnetudbygningen.

Det er vigtigt, at Grid Action Plan også har fokus på forbrugssiden relateret til elnettet. Hurtig tilslutning til elnettet er en afgørende forudsætning for, at det europæiske energiforbrug kan blive dekarboniseret. Dansk Erhverv vil i den forbindelse opfordre til, at der også kommer en europæisk strategi for

elektrificering, der bl.a. kan se på, hvordan nettilslutning af forbrugsenheder kan speedes op på tværs af EU. I dag er der stor forskel på ventetider på tilslutning af elforbrug på tværs af EU. Det bør derfor overvejes, om der bør sættes harmoniserede krav til ventetider eller lignende op på tværs af EU.

Derudover bemærker Dansk Erhverv, at der med Grid Action Plan bør ske en målrettet indsats for at øge godkendeshastigheden for nettilslutning for både offshore og landbaseret vedvarende energi.

Styrke værdikæden og fremstillingskapaciteten relateret til elnettet

Mangel på de rette komponenter, råstoffer samt underskud af kvalificeret arbejdskraft udgør en barriere for udbygning af elnettet i EU. Dansk Erhverv støtter derfor op om, at Kommissionen i regi af Net Zero Act og Critical Raw Materials Act understøtter en styrkelse af hele værdikæden for elnetudbygning. Desuden støtter Dansk Erhverv op om, at der udarbejdes fælleseuropæiske specifikationer for komponenter og teknologi relateret til elnettet, så fremstillingskapaciteten kan øges via skalafordele. I forlængelse heraf bemærker Dansk Erhverv, at specifikationerne bør udformes, så de understøtter en høj cybersikkerhed i elnetkomponenterne.

Understøtte relevant uddannelse af flere medarbejdere

Som det fremgår af udkastet til planen, er der mangel på medarbejdere med relevante kompetencer ift. behov hos TSO'er og DSO'er, HDVC kabelproducenter og andre dele af forsyningskæden til udbygningen af el-systemerne. Dette gælder også automatisering, brugen af big data og ift. udvikling af nye teknologier, der kan opdage og løse netværksudfordringer. Dansk Erhverv støtter op om, at der på europæisk niveau gøres en indsats for at sikre, at der er de nødvendige medarbejdere med de rette kvalifikationer til at understøtte en fremtidssikring af elnettet.

PPA'er som værn mod udsving i nettariffer

PPA'er kan være et sundt element i en aktiv risikoafdækning, så der skabes en højere grad af prisstabilitet fx, når netselskaber skal dække nettab. I forbindelse med Grid Action Plan opfordrer Dansk Erhverv regeringen til at åbne mulighederne for, at netselskaber kan købe el til dækning af nettab gennem en transparent PPA på markedsvilkår fremfor at være bundet til at afregne via spotpris, som er tilfældet med de gældende regler i dag.

Mulighed for at prioritere i ansøgte projekter til nettilslutning

Dansk Erhverv bemærker, at Grid Action Plan bør fremme mulighederne for, at systemoperatørerne kan prioritere mellem ansøgningen af projekter, så de kan prioritere tilslutningen af de projekter, som bidrager med f.eks. mest kapacitet eller har størst sandsynlighed for at blive realiseret. I forlængelse heraf bør Kommissionen udstikke en retning til medlemsstaterne om, hvordan man kan bevæge sig væk fra en "først til mølle"-tilgang og sikre, at den nødvendige netkapacitet reserveres og udbygges i henhold til de nævnte eksempler på prioriteter.

I forlængelse heraf bemærker Dansk Erhverv, at der bør udarbejdes regulering, der tillader, at private udviklere tillades at udføre det nødvendige tekniske arbejde for at klargøre nettilslutning for et givent projekt til transmissionsnettet, hvis udvikleren kan gøre det hurtigere end TSO'en. En sådan mulighed kræver, at der udarbejdes retningslinjer for under hvilke rammer, det vil kunne tillades. Det skal sikre, at tilladelserne gives under ordnede forhold, og så udvikleren ikke står i en unfair situation, når nettilslutningen sidenhen skal overdrages til systemoperatøren. Ligeledes skal det sikres at kvaliteten af tilslutningen er velfungerende, så TSO'en kan overholde sine kvalitetskrav i forbindelse med overtagelse af nettilslutningen.

Opladning af elektriske køretøjer kan aflaste elnettet

Elektrificeringen af transportsektoren rummer et betydeligt potentiale for at aflaste elnettet. Intelligent opladning af elektriske køretøjer kan balancere udsving i energisystemet og levere fleksibilitet, og tovejsopladning vil gøre det muligt at bruge køretøjernes batterier til energilagring. Det er derfor positivt, at Kommissionen vil styrke arbejdet for at få de nødvendige politikker og rammer for intelligent og tovejsopladning på plads.

Med venlig hilsen,

Esben Thietje Mortensen
Fagchef for energi